

Zasady umożliwiające przypisanie przedsiębiorców do właściwej dla nich kategorii ryzyka

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, częstotliwość i zakres kontroli prowadzonych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w obszarze higieny komunalnej, w tym bezpieczeństwa zdrowotnego wody, są uzależnione od kategorii ryzyka, jaką przypisano danemu podmiotowi.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1480 ze zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1675).

Na podstawie okresowej analizy prawdopodobieństwa naruszenia przepisów prawa – uwzględniającej rodzaj działalności, skalę ryzyka epidemiologicznego oraz wyniki dotychczasowych kontroli – każdemu przedsiębiorcy przypisywana jest kategoria ryzyka.

Kategoria	Kryteria	Przykłady
Wysokie	Duże prawdopodobieństwo zakażeń, procedury inwazyjne, duże prawdopodobieństwo naruszeń przepisów prawa.	Podmioty lecznicze (szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, zakład rehabilitacji leczniczej, sanatorium, hospicjum, zakład patomorfologii, prosektorium). Wodociągi – system zaopatrzenia w wodę. zakład/salon wykonujący zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek (kosmetyczny, tatuażu, piercingu). Domy przedpogrzebowe/zakłady świadczące inwazyjne usługi związane z przygotowaniem zwłok do pochowania (balsamacja, konserwacja, usuwanie elektrod/rozruszników). Pralnie świadczące usługi dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Domy pomocy społecznej. Placówki zapewniające całodobową opiekę. Ogrzewalnie, schroniska dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi.
Średnie	Umiarkowane prawdopodobieństwo zakażeń, umiarkowane prawdopodobieństwo naruszeń przepisów prawa.	Noclegownie, schroniska dla bezdomnych. Pralnie świadczące usługi podmiotom innym niż wykonujące działalność leczniczą. Hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe, agroturystyka. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, pływalnie. Strzeżone ośrodki i areszty dla cudzoziemców. Izby wytrzeźwień.
Niskie	Minimalne prawdopodobieństwo zakażeń, minimalne prawdopodobieństwo naruszeń przepisów prawa,	Domy przedpogrzebowe świadczące usługi inne niż wskazane w grupie wysokiego ryzyka (przewóz, przechowywanie zwłok). Cmentarze. Zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne i zakłady odnowy biologicznej bez przerywania ciągłości tkanek, solaria. Dworce autobusowe i kolejowe. Ustępy publiczne i ogólnodostępne. Obiekty sportowe, tereny rekreacyjne (tereny zieleni), plaże przy kąpieliskach. Zakłady karne, areszty śledcze.

Kategorie ryzyka determinują częstotliwość kontroli:

1. ryzyko wysokie – wg aktualnych potrzeb, tak często, jak to konieczne dla zapewnienia skutecznego stosowania odpowiednich przepisów,
2. ryzyko średnie – nie częściej niż raz w ciągu 3 lat.
3. ryzyko niskie – nie częściej niż raz w ciągu 5 lat.

Kryterium doboru pierwszeństwa w wykonaniu kontroli w ramach tej samej grupy ryzyka:

- wielkość narażonej populacji;
- uwarunkowania zdrowotne populacji (osoby chore, osoby starsze, osoby z obniżoną odpornością);
- inwazyjność zabiegów (zabiegi chirurgiczne, przeszczepy, otwarte rany,
- inwazyjność usług (zakłady pogrzebowe, zakłady branży beauty),
- ryzyka wynikające z samego obiektu (podmiot leczniczy – kolonizacja drobnoustrojami chorobotwórczymi, usługi kosmetyczne, usługi pogrzebowe).

W każdym przypadku właściwy miejscowo państwowy powiatowy inspektor sanitarny może zwiększyć częstotliwość kontroli, tzn. podmiot może zostać zakwalifikowany do wyższej kategorii ryzyka z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości, wpływające zasadne interwencje oraz informacje od innych organów lub na skutek uzasadnionych przesłanek wynikających z sytuacji sanitarno-epidemiologicznej.

Niezależnie od powyższego w przypadku zgłoszenia nieprawidłowości właściwy miejscowo państwowy powiatowy inspektor sanitarny ocenia ewentualne zagrożenie i może podjąć decyzję o przeprowadzeniu kontroli interwencyjnej.